

УДК 619:616.993.192.66:636.7

СОЛОВЙОВА Л.М., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІЧНИЙ ПРОЯВ ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК

У ході дослідження хворих на демодекоз собак відмічені такі форми перебігу хвороби: луската, папульозна, пустульозна та пододемодекоз. За лускатої форми відмічали, що шерсть втрачала блиск, набувала сіро-блакитного кольору, утворювалися alopecії. Шкіра ставала зморщеною, потовщеною, вкритою злущеним епітелієм. Пустульозна форма демодекозу характеризувалася наявністю гнійно-кров'янистих вузликів.

Ключові слова: собаки, демодекоз, клінічні ознаки, папули, пустули, шкіра, шерсть.

Постановка проблеми. Демодекоз є одним з найпоширеніших акарозів серед собак. Хвороба має здебільшого хронічний перебіг та важко піддається лікуванню, тому завдає значних збитків. Уражені кліщами собаки є джерелом поширення збудників та біогенної бактеріальної мікрофлори. Рекомендовані лікарські засоби мають токсичний вплив на організм хворих тварин [1–3].

Згідно із даними вітчизняних та зарубіжних авторів, демодекси у собак є симбіонтами здорової шкіри, тому притаманні більше ніж 60 % клінічно здоровим тваринам. Їх можна знайти у вигляді поодиноких особин у здорових собак, тому демодекоз собак це – захворювання, що виникає внаслідок бурхливого розмноження та розселення демодекозних кліщів, що призводить до локального чи генералізованого запалення шкіри і супроводжується випадінням шерсті, утворенням папул, пустул, потовщень та зморщок шкіри, призводить до виснаження, а іноді – до загибелі тварин [4].

Демодекозна інвазія собак в Україні має тенденцію до поширення. Цьому сприяє збільшення чисельності м'ясоїдних тварин у містах. Поширення інвазії супроводжується погіршенням загального стану уражених собак та клінічною картиною хвороби [5, 6]. Тому вивчення клінічного прояву демодекозу, як одного із показників комплексної діагностики цього захворювання, є актуальним.

Мета дослідження – визначення та вивчення форм клінічного перебігу демодекозу собак, а також аналіз показників гемоцитопоезу крові хворих собак.

Матеріалом для досліджень слугували 10 собак, уражених збудниками демодекозу, які надходили на амбулаторний прийом у Смілянську міську державну лікарню та в лабораторію паразитології факультету ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ, а також кров та зскрібки шкіри від них.

Методи дослідження. Клінічне дослідження тварин проводили за загальноприйнятими методами. Після клінічного обстеження проводили лабораторне дослідження глибоких зскрібків шкіри тварин, вмісту пустул та показників гемоцитопоезу.

Кров для дослідження відбирали із латеральної підшкірної вени передньої кінцівки собаки вранці до годівлі. У крові визначали кількість еритроцитів і лейкоцитів (меланжерним методом), вміст гемоглобіну (гемігلوبінціанідним методом), колірний показник.

Одержані результати досліджень обробляли з використанням методів варіаційної статистики.

Результати досліджень та їх обговорення. Для клінічно хворої на демодекоз тварини характерною була наявність у неї кліщів на різних стадіях розвитку. У кожному із волосяних фолікулів кліщі містяться у характерному положенні – головним кінцем вниз, глибоко занурені у шкіру. Завдяки такій особливості кліщі майже не передаються від тварини до тварини, за винятком тих випадків, коли вони контактують тривалий час [7–11].

За площею ураження шкіри розрізняли локальну і генералізовану форми демодекозу собак. За характером патологічних змін шкіри в місцях ураження виділяли лускату, папульозну, пустульозну і змішану форми клінічного перебігу демодекозної інвазії. Також відмічали пододемодекоз. Отодемодекоз не реєстрували. В умовах м. Сміла найчастіше зустрічалася локальна форма демодекозу, її частка в загальній захворюваності собак на такий акароз за 2009–2010 рр. становила 88,37 % (38 собак). Генералізована форма демодекозної інвазії діагностувалася лише у 5 собак, що склало 11,63 % випадків. Локальна

форма демодекозу характеризувалася утворенням на шкірі голови або кінцівок тварини однієї чи кількох чітко обмежених ділянок ураження. Така форма демодекозу спостерігалася частіше у молодих собак, її перебіг, як правило, доброякісний. Генералізована форма демодекозу характеризувалася значним ураженням шкіри (як мінімум 5 топографічних ділянок тіла тварини), двох або всіх кінцівок. Перебіг такої форми демодекозу частіше злоякісний. Із 43 собак, хворих на демодекоз, у 25 (58,14 %) мала місце луската форма перебігу хвороби, у 8 (18,6 %) – папульозна, у 7 (16,28 %) – пустульозна. Пододемодекоз діагностували у 3 (6,98 %) хворих собак. Отже, найбільш розповсюдженою формою клінічного перебігу демодекозу була луската.

Наступним завданням нашого дослідження було з'ясування патогенного впливу демодексів на організм. Для цього дослідили клінічний стан хворих на демодекоз собак та показники гемоцитопоезу.

З обстежених нами собак у досліді було використано 10 хворих на демодекоз таких порід і віку: 3 добермана-пінчера (віком 1, 1,5 та 2 роки), стафордширський тер'єр (5 років), підбультер'єр (4 роки), 3 боксера (2, 4 і 6 років), французький бульдог (1 рік), безпорідна (2 роки).

У дослідних собак перебіг демодекозу був у двох формах: лускатій і пустульозній. Луската форма є початковою формою захворювання. Здебільшого уражувалася шкіра очних дуг, губ, щік, спинки носа, шиї. Волосся в місцях ураження випадало, лишалися різко окреслені округлі безволосі ділянки (алопеції), горбики, непігментована шкіра на них була синювато-червона, потовщена, зморшкувата і частково вкрита висівкоподібними лусочками. Траплялося, що на шкірі з'являлися тріщини, з яких виділялася сукровиця. У випадку потрапляння у волосяні фолікули секундарної мікрофлори (зазвичай стафілококів) розвивалася пустульозна форма.

За пустульозної форми демодекозу у дослідних собак на ділянках тіла, вкритих пустулами, волосся здебільшого випадало, шкіра була з товстими складками, вкрита сірими або буруватими кірками і між складками набувала інтенсивного червоного кольору. Утворені горбики були заповнені продуктами

запалення та кліщами. Через отвори в них виділявся вміст, що засихав. Від тварин відмічали неприємний запах. Як правило, був незначний свербіж.

Під час дослідження показників гемоцитопоезу у хворих на демодекоз собак відмітили, що за лускатої форми змін показників крові, а саме еритроцитів, лейкоцитів, гемоглобіну та колірного показника ми не спостерігали (табл. 1).

Таблиця 1 – Показники гемоцитопоезу у хворих на демодекоз собак з лускатою формою (n = 6)

Показник	У здорових собак		У хворих на демодекоз собак, $M \pm m$
	Норма	$M \pm m$	
Гемоглобін, г/л	110 – 170	$164,0 \pm 3,9$	$161,34 \pm 1,9$
Еритроцити, Г/л	5,5 – 8,5	$6,5 \pm 0,1$	$6,4 \pm 0,3$
Лейкоцити, Г/л	8,5 – 10,5	$9,5 \pm 0,5$	$9,1 \pm 0,3$
КП	0,8 – 1,2	$1,0 \pm 0,02$	$1,0 \pm 0,03$

Щодо аналізу показників гемоцитопоезу у хворих на демодекоз собак із пустульозною формою, необхідно відмітити тенденцію до зменшення на 7,9 % вмісту гемоглобіну, 9,3 % – кількості еритроцитів, що свідчить про пригнічення еритропоезу внаслідок інтоксикації. Констатували підвищення у 1,3 раза (на 30 %) кількості лейкоцитів, що свідчило про запальні процеси в організмі (табл. 2).

Таблиця 2 – Показники гемоцитопоезу у хворих на демодекоз собак із пустульозною формою (n = 4)

Показник	У здорових собак		У хворих на демодекоз собак, $M \pm m$
	Норма	$M \pm m$	
Гемоглобін, г/л	110 – 170	$164,0 \pm 3,9$	$152,4 \pm 1,8$
Еритроцити, Г/л	5,5 – 8,5	$6,5 \pm 0,1$	$5,9 \pm 0,2$
Лейкоцити, Г/л	8,5 – 10,5	$9,5 \pm 0,5$	$12,4 \pm 0,4$
КП	0,8 – 1,2	$1,0 \pm 0,02$	$1,0 \pm 0,01$

Висновки та перспективи подальших досліджень. 1. Серед хворих на демодекоз собак найчастіше реєстрували лускату форму перебігу хвороби (58,14 %). Локальну форму демодекозу виявляли у 88,37 % випадків.

2. За лускатої форми спостерігали такі клінічні ознаки демодекозу: шкірний покрив в місцях ураження мав сіро-блакитний колір, місцями з мідним відтінком, шерсть була без блиску, ламка, легко випадала, місцями була відсутня у ділянках надбрівних дуг, щік, губ, шиї. Шкіра була зморщена, потовщена, із тріщинами, вкрита шаром злущених епітеліальних клітин, місцева температура була підвищена.

3. За пустульозної форми демодекозу знаходили синьо-червоні вузлики, наповнені гнійно-кров'янистим вмістом, в якому у великій кількості були наявні живі кліщі. У разі бактеріальних ускладнень спостерігалася поява пустул, з яких виділялися гній та кров. Сверблячка була слабкою. У тварин спостерігався неспокій.

4. Під час аналізу показників гемоцитопоезу у хворих на демодекоз собак з пустульозною формою спостерігали тенденцію до зменшення вмісту гемоглобіну і кількості еритроцитів та підвищення у 1,3 раза кількості лейкоцитів.

5. Надалі необхідно провести лікування хворих на демодекоз собак і оцінити його ефективність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бензиор Е. Руководство по демодекозу собак / Е. Бензиор, Д.Карлотти // Ветеринар. – 2000. – № 3. – С. 32–36.
2. Ginel P. Демодекоз собак (на русс. языке) / P.Ginel // Waltham Focus. – 1996. – Vol. 6. – № 2. – Р. 2–5.
3. Храпай Н.Н. Демодекоз собак в условиях Черноморского побережья Краснодарского края (эпизоотология, патогенез, меры борьбы) / Н.Н. Храпай // Дис. ... канд. вет. наук: 03.00.19. – М., 2001. – 134 с.
4. Рекомендації з діагностики, лікування та профілактики демодекозу собак в умовах великого міста / В.В. Іринчук // Одеський ДАУ. – Одеса, 2006. – 8 с.

5. Лисицина А.А. Биохимическое исследование печени собак при демодекозе / А.А. Лисицина, А.Г. Малахов // Ветеринария. – 1997. – № 4. – С. 44.
6. Титаренко А.М. Зміни гематологічних показників у собак, хворих на демодекоз, в залежності від клінічного прояву інвазії та при застосуванні акарицидних препаратів / А.М. Титаренко, В.Ф. Галат // Міжвідом. темат. наук. збірник. – Вип. 85, II том. – 2005. – С. 1067–1070.
7. Потоцький М.К. Демодекоз / М.К. Потоцький // Вет. медицина України, 2001. – № 7. – С. 23–25.
8. Ветеринарная паразитология / [Г.М. Укрхарт, Дж. Дункан, А. Данн, Ф. Дженнингс] // М.: ООО «Аквариум ЛТД», 2000. – С. 236–238.
9. Патерсон Сью. Кожные болезни собак / Пер. с англ. Е Осипова. – М.: ООО «Аквариум ЛТД», 2000. – С. 52–57.
10. Klinik der Hunderkrankheiten / [Herausgegeben von U. Freudiger, E.G. Grunbaum, E. Schimke]. – Т. 1. – Stuttgart: Gustav Fisher Verlag, 1986. – S. 238–242.
11. Mouwen J.M.V.M. & Groot E.C.B.de. A colour atlas of veterinary pathology. – Wolfe Medical Publication Ltd, 1982. – P. 138.

Клиническое проявление демодекоза собак

Л.Н. Соловьёва

В ходе исследования больных демодекозом собак отмечены такие формы течения болезни: чешуйчатая, папулёзная, пустулёзная и пододемодекоз. При чешуйчатой форме шерсть теряла блеск, приобретала серо-голубой цвет, образовывались аллопеции. Кожа становилась сморщенной, утолщенной, покрытой слущенным эпителием. Пустулёзная форма демодекоза характеризовалась наличием гнойно-кровянистых узелков.

Ключевые слова: собаки, демодекоз, клинические признаки, папулы, пустулы, кожа, шерсть.

Clinical diagnostics of dogs demodectosis

L. Soloviova

While examining dogs having demodectosis the following forms of disease march were noticed: scaly, papularic, pustularic and pododemodectosis. For scaly it was noted that the fur lost shine, became gray-blue, alopecias formed. The skin became wrinkled, thickened, covered with skinned epithelium. Pustularic form of demodectosis is characterized by the purulent bloody knots.

Key words: dogs, demodectosis, clinical diagnostics, papulations, pustulations, derma, fur.